

Sola v nevarnosti.

„Tovariš“ je o tem priobčil že dva članka. Da bo obveljalo „Tres facit collegium“ — naj priobči še tretji članek.

Naš krajni šolski svet je na znani razpis c. kr. dež. šol. sveta glede olajšave šol. obiska zaradi poljskih del sklenil to-le:

1. Ponavljalna šola preneha za čas vojne.
2. Vsakdanja šola ima normalno šolsko leto, a se skrči na dopoldanski pouk od 8.—11. ure, da morejo učenci priti do 12 ure domov in potem popoldne lahko pomagajo pri poljskih delih.
3. Nemščina se obvezno poučuje po dve uri na teden, ženska ročna dela pa po eno uro. Neobvezno se pa poučuje nemščina od 11.—12. ure tiste dni, ko se ne poučuje obvezno. Telovadba in petje odpadeta. Po potrebi se skrči tudi pouk v risanju in pisanju, nikakor pa ne v računstvu in učnem jeziku.
4. Ti sklepi stopijo takoj v veljavo. Pripominjam, da je te sklepe storil kr. šol. svet na prav demokratiški podlagi. Sklicali smo sestanek s starši, da povedo svoje misli in želje. Tega shoda se je udeležilo nad 100 očetov in mater. Govorili so i predsednik kr. šol. sveta Suhadolnik, podžupan Gv. Turšič, župnik Valentin Kajdiž in podpisani vodja šole, ki sem stavil konkretne predloge. Po shodu me je naprosil predsednik kr. šol. sveta, naj za sejo kar spišem formulirane predloge. To sem storil, in predlogi so bili soglasno sprejeti in takoj uveljavljeni.

Za naše razmere je to najboljša rešitev: Otroci ostanejo v stiku s šolo in se v glavnih predmetih uče naprej, kar je danes še bolj potrebno, kot kdaj poprej. Poleg tega so pa popolnoma popolnoma na razpolago za domače delo.

Borovnica, 24. aprila 1915.

Janko Žirovnik.

Pisatelj prvega članka pod tem naslovom, ki smo ga priobčili v 7. štev., odgovarja tovarišu Črnagoju na njegov članek, objavljen v 8. štev., tako-le:

Tovarišu Črnagoju ni vseh predlog, naj bo pouk ob deževnih dneh, ker tako nereden pouk ne more prinesiti uspehov. Posledica bo padanje zaupanja do šole in učiteljstva. Res, pozitivni uspehi so nemogoči, priznam in sem tudi že priznal v svojem dopisu — vsekakor samo med vrsticami. Tam trdim, da je prva dobra posledica pouka ob deževnih dneh: Otroci ne bodo nikdar dolgo časa brez stika s šolo. — S tem je povedano po priliki vse.

Poznamo mladino. Imeti mora oporo ali avtoriteto, kar hočete, brez tega raste hitro — krivo. Opora, oziroma avtoriteta sta otroku predvsem dom in šola. Zaradi vojne se je dom korenito izpremenil: očeta ni, mati je potrta i. dr. Mehko čuteč otrok se še bolj opre na dom, četudi je sedaj ta tako pust, a večina je lahkomisljena in brezskrbna. Če je dom pust, kaj hitro najde tak otrok priliko, da se mu — izogne. To pa je začetek vsega zla. Mogoče še spozna mati nevarnost o pravem času, mogoče je njena avtoriteta še dosti živa — a če ni? — Veliko domov je danes za otroka slaba opora ali pa slaba avtoriteta; ali naj mu izpodnesemo zato še drugo?

Četudi je šola samo ob deževnih dneh, se bo čutil vendar otrok še učenca. Učitelj zve, kako se mu godi, učenec vidi v njem oporo ali po potrebi avtoriteto. In če je učitelj obvaroval s tem enega, gotovo odtehta ta vse sence, ki bi morebiti padle od strani kratkovidnežev na šolo in učiteljstvo. Učiteljstvo je prestalo in še prestopa drugačne viharje, to ve čestiti tovariš kot zaslužen bojevnik sam prav dobro.

Izmed dveh izberimo zato manjše zlo, Če mora že vse trpeti, vsaj mladina naj ne trpi preveč. Ne prepustimo je na slepo samo sebi. (Priznam, da bi bil mojemu članku bolj umesten naslov „Mladina v nevarnosti“).

Končno naj odgovorim še na nekaj pomislekov tovariša Črnagoja: 1. S telesno izmučenimi učenci je težko duševno delati res nemogoče, a tega v teh razmerah nihče ne zahteva. Kar je hotel doseči učitelj, je moral doseči pozimi, ker to je bilo menda vsakemu jasno, da poleti ne bo redne šole. Več kot dovolj je, če vzdrži učenec glede znanja na isti višini, da bo lahko pozimi takoj tam zastavil, kjer je obstal spomladi.

2. Če imajo popolne počitnice otroci višjih razredov, ne bodo obiskovali otroci nižjih razredov šole bolj redno, ampak ravno nasprotno — posledica je to človeške slabosti.

3. Način praktično izvajam. V aprilu sem imel do danes (25. 4.) 4 šolske dneve (9., 10., 23., 24.) 9., 10., in 24. je bilo odsotnih 7 % (med temi 3 % zaradi bolezni); 23. je bilo odsotnih 31 % (zemlja še ni bila preveč razmočena, nekateri so še delali, drugi so že prenehali. Ljudstvo je prav zadovoljno, ter še nisem imel nobene pritožbe — to pa v času, ko se nakopiči pri nas največ dela: vinograd, krompir, koruza.

4. Nikjer nisem trdil, da je ljudstvo proti šoli, to bi bila gotovo velika neresnica. Rekel sem samo, da so v naših krajnih šol. svetih še nekateri zastopniki, ki ne pojmiyo ali pa nečejo pojmiti. To se pa ne nanaša na splošnost, smisel kaže bolj na pojevanje števila takih zastopnikov.

Službena pragmatika za učiteljske učitelje.

Korespondenca Wilhelm poroča z Dunaja: Dne 29. in 30. aprila je deputacija državne zveze avstrijskih učiteljskih izobraževalcev v raznih ministrstvih predložila prošnjo z ozirom na brezpopen položaj državnih učiteljev, da celotna pragmatika v obliki, kakor jo je sprejel parlament in odsek gosposke zbornice, kakor hitro možno dobi pravno moč. Napram ministrskemu predsedniku grofu Stürgku je predsednik državne zveze kazal na važnost vzgoje k patriotizmu in na važno stališče učiteljskih učiteljev v državi, nakar se je ministrski predsednik zahvalil za izraženo patriotično mišljenje. Tako grof Stürgkh, kakor naučni minister dr. Hussarek sta se izrazila, da popolnoma priznavata važnost teh vzrokov in da se tozadevna pogajanja že vrše ter da se bodo pospešila. Naučni minister je izjavil, da je nemogoče vso službeno pragmatiko razglasiti navedenim potem, da pa se s sigurnostjo namerava izvesti materialne določbe. Te se tičejo v prvi vrsti gotovih penzij, dalje plač suplentov in drugih aktivnih državnih učiteljev. Tudi se pripravljajo avancementi. Glede vračunavanja službenih let se je privolilo do brohotno upoštevanje v individualnih slučajih. V zastopstvu finančnega ministra je sprejel deputacijo dvorni tajnik dr. Bauda, razentega se je deputacija zglasila še pri raznih drugih referutih.

Enoletno prostovoljstvo učiteljev.

Znak enoletnega prostovoljstva smejo nositi tisti učitelji, ki pred mobilizacijo še niso služili v armadi ali ki so bili po superarbitraciji odpuščeni iz armade, kakor tudi tisti učitelji, ki so prostovoljno vstopili zdaj v armado. Tisti učitelji, ki so bili po § 32. brambnega zakona iz leta 1889. premeščeni v nadomestno rezervo, nimajo pravice do znaka enoletnega pro-

stovoljstva, izvzemši če se določno odpovedo pravic nadomestnih rezervnikov in doslužijo enoletno službo, a izvzeti so tisti, ki so po 12letni službeni dobi že postali črnovojniki.

Književnost.

»Zvonček« objavlja v 5. letošnji številki to-le vsebino: 1. Tinče Ravljan: Sirota. Pesem. 2. Davorinov: Utrnila se je zvezda... Povest. 3. Vinko Stopar: Podoba. 4. Drago Širok: Vrabčeva usoda. Povest. (Konec.) 5. Fr. Rojce: Oproščeni ptici. Pesem. 5. Emilija: Materino srce. Povest. 6. Junakov grob. Podoba. 7. Sven Hedin — F. Palnak: Za morjem. Povest. (Dalje.) 8. Na odprtem morju. Podoba. 9. Andrej Rapè: Hrepenenje. Pesem. 10. Borisov: Pri očetu. Povest. 11. A. Maslo: Pust. Povest. 12. Fran Žgur: Uspavanka. Pesem. 13. Naše marljive učenke na delu za naše vojake. Podoba. 14. Cvetinomiški: Maj. Povest. 15. Andrej Rapè: Anka. Povest. 14. Pouk in zabava: Demant. — Rešitev besedne uganke v četrti številki. — Rešilci. — Kotichek g. Doropoljskega. — Kotichekove risbe.

Srednješolske vesti.

PROFESOR FERDINAND SEIDL.

Ob slovesu profesorja Seidla iz Gorice piše „Primorac“: „Gospod profesor Seidl in njegova gospa soproga Pavlina sta danes (t. j. 23. aprila t. l.) zapustila Gorico in se preselila v Novo mesto na Kranjskem, kjer bo odslej naprej živel v pokoju. Prof. Seidl je prišel kmalu, ko je začel svoje službovanje, v Gorico na višjo realko in ostal na zavodu do sedaj, ko je stopil v pokoj. Veliko je število njegovih učenecv raznih narodnosti. Vsi so si ohranili dobro v spominu vestnega in resnega svojega učitelja, ki jim je znal tako zanimivo predavati, pri katerem so se res mnogo naučili. Seidlu je bil vedno pri srcu procvit goriške realke in posebno ga je veselilo, ko se je posvečalo vedno več slovenskih dijakov realnim študijam. Seidl pa je tudi neumorno delaven v svoji stroki, razkriva in sledi razkritjem, dela in študira, piše in predava. Našo deželo je prehodil nešteto krat, s svojim kladivcem pretolkel kamenje, rude, zasledoval prazgodovinske tvorbe itd. Njegovi spisi in njegova zanimiva predavanja so pričala o tem. In s kako ljubeznijo do stvari je pisal in nam predaval. Zato pa je tudi naše občinstvo tako rado prihitevalo poslušati ga. Iz Gorice je vzel v druge slovenske dežele in potem tu razvijal svoje znanstveno delovanje. Profesor Seidl je kmalu zaslovel zbog svojega znanstvenega delovanja. On je dopisujoči član akademije znanosti v Zagrebu in Muzelskega društva za Kranjsko, ki ga je imenovalo pred kratkim za svojega častnega člana, korespondent c. kr. osrednjega zavoda za meteorologijo, poročevalec potresne komisije cesarske akademije znanosti na Dunaju, korespondent c. kr. geološkega državnega zavoda — ako bi bili Slovenci tako srečni, da bi imeli svoje visoke šole, bi bil prof. Seidl dičen član slov. profesor-skega kolegija na takih šolah. — Profesor Seidl je mož zlatega slovenskega srca. Kako globoko je čutil, kako ga je veselil vsak napredek goriških Slovencev, kako je rad sodeloval pri tem in kako neizmerno ga je bolelo vsako nazadovanje, vsak udarec. Kadarkoli je bila kaka naša predstava, kak koncert, kak nastop, vselej sta bila on in njegova gospa prva med prvimi navzoča in vedno sta radodarno podpirala, kar je bilo podpore vredno. Seidl se je gibal tudi na političnem polju, kakor povsod, tudi tukaj cel mož, dosleden, zvest svojim načelom, neuklonljiv, ob katerega so zaman bufali valovi strasti nasprotnikov. Pri Goriški ljudski posojilnici je bil dolgo vrsto let član načelstva. S posebnim veseljem je sodeloval pri Pevskem in glasbenem društvu, kjer je bil nekaj časa tudi predsednik. Za to društvu si je pridobila obilo zaslug vrla gospa Seidlova kot predsednica ženskega zbora in pevka. Kako je skrbela za red, kako je bilo vse neoporečno dostojno, vsled njene skrbi za to je odpadel marsikateri predsodek za matere... Danes sta odšla, dve markantni osebnosti, od nas, spomin na nju ostane živ med nami. Naj živita zdrava in zadovoljna v lepi Dolenski metropoli, ki je lahko ponosna na svojega učenega sina, profesorja Ferdinanda Seidla, ki se vrača v njo čil in zdrav, delavnega duha in gorečega slovenskega srca, kakršnega je bil takrat, ko je odšel iz nje v mladeniški dobi svojega življenja! — Prof. Seidl je živel v Gorici 28 let; došel je v Gorico leta 1887 za Erjavcem. Zanimivo je, da je profesor Seidl sprejel za Erjavcem profesorsko službo in se nastanil v njegovem stanovanju ter ostal v njem na voglu ul. Veturini in Križne ul. do svojega odhoda

iz Gorice. — Prof. Seidl se poslavlja v „Primorcu“ od znancev in prijateljev. Tam beremo: „Ob tej priliki se toplo zahvaljujem zlasti našemu učiteljstvu, ki polaga temelj napredku našega naroda, in me je drage volje podpiralo pri znanstvenem spoznavanju dežele. Od srca želim, da bi vsem bila sreča mila in da se nam odpre srečnejša bodočnost.“ — Tako zna govoriti le učitelj in mož! Naj se uresniči njegova želja!

Odlikovanje. „Signum laudis“ na traku hrabrostne svetinje je prejel za hrabrost pred sovražnikom poročnik v rezervi dr. Rudolf Molè, profesor na liceju v Ljubljani. Odlikovan je pobočnik pionirskega stotnika Miha pl. Phillipovića, poveljnika flotile na Visli.

Na goriški realki so napravili pretekli teden zrelostni izpit ti-le Slovenci: Angel Fajt, Ilij Bratina, Karel Janežič, Václav Pilon in Stanko Ravter. Vsi so poklicani pod orožje.

Predavanje za ustanovitev društva mladinske brambe, ki se je vršilo v torek, 20. pr. m. ob 6. uri zvečer na višji nemški gimnaziji v Gorici, je bilo jako dobro obiskano. Predaval je prof. Cizhak.

Dijaki obdelujejo polje. Naučna oblast v Dalmaciji je odredila, da morajo dijaki višjih razredov srednjih šol pomagati pri obdelovanju polja in njiv. V Dubrovniku je šol. oblast odredila, da je moralo 20 gimnazijcev iz treh zgornjih razredov v času od 19. do 25. aprila opravljati vsa potrebna poljska dela na občinskem zemljišču v Čibači. Pri delu so nadzorovali di-jake profesorji. Na mesto gimnazijcev je stopilo 25. aprila 20 gojencev navtične šole. Ti so opravljali poljska dela do 2. maja.

Vpokojeni srednješolski učitelji bodo zopet poučevali. Ker je zaradi vpoklica številnih srednješolskih učiteljev v vojno službo vzdrževanje pouka na mnogih sred-njih šolah združeno s težavo, je naučni mi-nister pooblastil deželne šefe, da lahko po-zovejo k poučevanju že vpokojene srednje-šolske učitelje.

Knjige S. Š. M. za leto 1914 so izšle in se bodo prihodnji teden razposlale po-verjenikom. Vsak član, tudi tisti, ki so plačali članarino potom Celjske gospo-darske zadruge ali pa kar naravnost od-boru v Ljubljano, se blagovoli zglasiti za-knjige pri poverjeniku dotičnega okraja. Ker se to pot imenik članov ni tiskal, zato smo nabiralne pole poverjenikom vrnili in sicer jo bo dobil vsak poverjenik s knji-gami vred v svojem vezanem Letopisu. Hkrati prejme tudi vsak poverjenik par položnic in po dve prazni nabiralni poli za leto 1915; eno teh pol obdrži pover-jenik zase, prepis pa pošlje z denarijem vred odboru.

Odbor.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ljubumerski okraj poroča, da so meseca aprila daro-vale v sklad za obitelji učitelj. vojakov sledeče šole: Mala Nedelja 5 K, Stara cesta 2 K.

Kranjske vesti.

Janko Planecki.

Ko je stopil cvetoči maj v deželo, je umrl po kratki bolezni tovariš Janko Planecki, učitelj na petrazredni deški ljudski šoli in voditelj obrtne nadaljevalne šole v Škofji Loki. Ugonobila ga je pljuč-nica, starega 48 let. Ostavil je vdovo in dva nepreskrbljena otroka. — Učiteljstvu je začel na Waldherrjevem zavodu v Lju-bljani. Tisti čas je sodeloval kot izboren pevec na slovenskem odru. Bil je med ustanovniki slovenske opere. — Pozneje je služboval nekaj let ne gluhonemnici v Lju-bljani, pred leti pa se je preselil v Škofjo Loko, kjer je nenadna smrt končala njegovo kulturno delovanje. — Pokojni tovariš Pia-necki je bil izobražen, inteligenten učitelj, ki je užival splošne simpatije. Blag mu bodi spomin in po trudopolnem življenju sladak pokoj v ljubi zemlji domači!

— r — **Nabiranje kovin v Idriji.** De-kliska šola je nabrala 85 kg, deška 384 kg, realka 288 kg. Vrhutega je dal rudnik 2000 kg.

— r — **Umrl je v Ljubljani Ivan Na-berniki,** sodni svetnik v p., ki je daroval društvu slovenskih častnikov 4200 K, Družbi sv. C. in M. 5000 K in Glasbeni Matici 2000 K. Bil je skromen mož, a ve-lik dobrotnik naroda.

— r — **Umrl je v deželni bolnici dr. Vinko Zupan,** praktikant c. kr. licejske knjižnice. Blag mu spomin!

— r — Iz šolske službe. Nadučitelj Jožef Kobala, ki je bil pozvan v vojno službo, nadomešča učiteljica Angela Mišljeva na štirirazrednici v Grahovu, nadučiteljica Franca Erkerja v Starem logu pa učiteljica Gabriela Erkerjeva. — C. kr. okr. šolski svet za ljubljansko okolico je pridelil začasno učiteljico Ano Mandljevo pri Dev. Mar. v Polju trirazrednici v Hrušici, ker je na dopustu učitelj Franc Trost.

— r — Ljubljansko c. kr. učiteljske je nabralo šest velikih zabojev kovin v vojne svrhe, ki so se izročili svojemu namenu, izid je naravnost med vse pričakovanje ugoden.

— r — Trnovo na Notranjskem. Pišejo nam: Ustrezaje izraženi želji, poročam o velepatriotskem delovanju tukajšnjega učiteljstva sledeče: 1. Poleg tega, da ima učiteljstvo tukajšnje deške štirirazrednice od novembra in še dalje popolnoma redni pouk in po vpoklicanju tovariša Fortunata Lampreta v vojno še večje breme, se vzlic vsemu z veliko vnuemo žrtvuje za napredek podružnice »Rdečega križa« v Ilirski Bistrici, oziroma dobrobit naših hrabrih ranjencev v rezervni bolnici istotam, in sicer vsak po svoje: nadučitelj Rudolf Horvat tajnikuje, tovarišica Bibijana Bisailova pridno nabira prispevke, katerih skupni znesek je dosegel dozdev že jako lepo vsoto 575 K 56 vin., in tovarišica Olga Tomšičeva streže ranjenim vojakom vsak četrtek in vsako nedeljo od meseca oktobra 1914. dalje. — 2. Med šolarji je nabralo učiteljstvo doslej za avstrijski »Rdeči križ« 21 K 31 vin., za pomožni fond vdov in sirot pa 10 K 39 vin. — 3. Pri patriotskem nabiranju kovin je nabral nadučitelj sam s svojimi organiziranimi šolarji do 200 kg raznih kovin, mnogo starega bakrenega in srebrnega denarja, pa tudi zlati uhani in prstani so bili podarjeni. — 4. Mora nadučitelj mnogo delovati kot načelnik gospodarske pomožne pisarne za trnovsko občino, učiteljica Bisailova pa si je pridobila ministrsko pohvalo, ker je jako pridno pletla vso zimo za naše bojvnike. — Končno smo še prav odločni boj napovedali rjavemu hrošču, ki ga hočemo čim največ mogoče uničiti. — S tem pa upam, da sem tudi zadostil urednikovim želji. Starina.

— r — Umrla je v Idriji v 60. letu svoje dobe gospa Marija Lapajnetova, mati tovarišice Marije Lapajnetove, učiteljice na c. kr. rudniški osemrazredni dekliški ljudski šoli v Idriji. — Pokojna gospa je bila blaga, zavedna in dobrotorna slovenska žena, ki ji bodi ohranjen najblažji spomin! Kolegini Lapajnetovi iskreno sožalje!

— r — Učitelji-vojaki. Iz loškega okraja nam pišejo: Pri nas je vojna pobrala precej učiteljev. Učitelj Vinko Zahrastnik v Loki je moral pod orožje. Istotako učitelja v Selcih: Kovač in Mihelčič. Poslednjega so vendar zaradi bolezni odpustili in službuje zdaj zopet v Selcih. Nadučitelj Al. Koprivec iz Selc se tudi nahaja v vojni. V vojaške sta morala nadučitelj M. Dolenc iz Železnikov in Josip Pirmožič iz Sorice. Pri zadnjem naboru je bil potrjen tudi dražgoški učitelj Ivan Stupica.

— r — Iz ljudskošolske službe. C. kr. okrajni šolski svet v Kranju je poveril začasno vodstvo dvorazredne ljudske šole v Smledniku na mesto k vojaškemu službovanju poklicanega nadučitelja Fr. Cihue učiteljici Ani Petrovčičevi. — C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici je poveril vodstvo trirazredne ljudske šole v Bohinjski Bistrici na mesto k vojakom odšlega nadučitelja Frana Silvestra učiteljici Franciški Zemljanovi. — Suplent na enorazrednici v Gribljah je postal bivši suplent v Preloki Ivan Vrbinc, ker je odšel k črni vojski učitelj Ernest Šusteršič.

— r — Zahvala. Hranilnica in posojilnica za Stari trg-Lož in sosedstvo je tudi za leto 1915. podarila za šolsko in učiteljsko knjižnico lepo vsoto 30 kron. Vključ hudi časom se je spomnila naše mladine in učiteljstva, na katero je baje ves svet pozabil. Naši knjižnici se imata baš posojilnici in hranilnici starotrški zahvaliti, da spadata med najlepše v logaškem okraju. V imenu učiteljstva in šolske mladine izreka šolsko vodstvo najlepšo zahvalo s prošnjo, naj naš slavni zavod ne pozabi nadalje tudi uboge pare učiteljstva in ljubne naše šolske mladine. — Šolsko vodstvo brezredne ljudske šole Stari trg pri Ložu, dne 17. aprila 1915. — Jakob Žebre, šolski vodja.

— r — Z ljubljanskega liceja. Marija Wessnerjeva in Albert Sič sta napredovala v VIII. činovni razred s 1. januarjem 1915. Albertu Siču se je določila 30-letna službena doba. Katehet mestnega dekliškega liceja Janko Mlakar je napredoval v IX. činovni razred. — Učiteljici Cirili Pleškovi se je dovolil dopust do konca tekočega šolskega leta.

— r — Krušne izkaznice na Kranjskem. Kakor znano, so se z ukazom c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 12. aprila 1915. l. št. 7196, uvedle uradne izkaznice o porabljanju kruha in moke oz. mlinskih izdelkov. V ta namen je vsled razglašene mestnega magistrata ljubljanskega z dne 15. aprila t. l. št. 5755 pričelo poslovati v Ljubljani 9 krušnih komisij, ki je v njih zaposlenih tudi 26 ljubljanskih učiteljev. Prvi teden so krušne komisije izdale 7127 strankam 30.891 krušnih kart, drugi teden 6814 strankam 29.210 krušnih kart. Prvič so dobile vse stranke cele, drugič cele, stranke, ki imajo zalogo 2 kg moke za posamezno osebo, le delne karte. Razmerje med celimi in delnimi kartami drugi teden je 1:2. — Mestna občina je otvorila ta teden tudi občinsko vojno prodajalno, ki se bo de proti uradnim izkaznicam v nji dobival kruh in druga živila. Vsekakor gre mestni občini zahvala in priznanje, da je v teh tudi za živila kritičnih časih poskrbela za živež revnejšim krogom meščanov.

— r — Šolski bratje na Hrušici pri Jesenicah so za čas vojne, posebno pa zaradi velike draginje, opustili ondi svoj juvenat in se preselili na Dunaj v svojo centralo.

— r — Padel je v Karpatih dne 26. marca jurist Franc Levec, praporščak v rezervi 70. p. p. in poveljnik 3. stotnije VIII. oddelka strojnih pušk. Pokojnik, sin dvornega svetnika in dež. šolskega nadzornika Fr. Levca, je bil za svojo hrabrost v tej vojni že odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo. Spoštovani rodovini izrekamo ob novem krutem udarcu neusmiljene usode iskreno sožalje!

— r — Društvo »Priljavniški dom« ima imetja okroglo 125.000 K. Društvena lista sta »Vrtec« in »Angelček«.

— r — Pred izpraševalno komisijo v Ljubljani je napravil izpit usposobljenja le en učitelj, ker se jih več ni prijavilo. Znamenje časa!

— r — Predavanja tovariša Dragotina Humka. Pozvan od vlade, je predaval tovariš Dragotin Humek po mnogih krajih krškega okraja o štedenju z živili. Predavanja so bila večinoma ob nedeljah po božji službi, in sicer dne 28. marca v Št. Janžu in v Trzišču, dne 5. aprila na Raki in na Bučki, dne 11. aprila v Skocijanu in v Šmarjeti, dne 18. aprila pa na Catežu in na Vel. Dolini. Da so taka predavanja v današnjih težkih dneh potrebna, izprevidi vsakdo, ki pozna naše ljudstvo in ki ve, da se marsikdo naših ljudi, ki kaj imajo, še do danes ni zavedel, da živimo v resnih časih. Mnenje, da se bodo ljudje predavanjem umaknili, se ni uresničilo. Vseposvoda je bila udeležba povoljna, ponekod velikanska, in človek je imel vtisk, da sledijo poslušalci z zanimanjem predavateljevim izvajanjem in naukom. Vsa predavanja so bila v šoli dotičnega kraja. Zanimivo bi bilo zvedeti, ali so bila taka predavanja tudi po drugih okrajih in kje so bili predavatelji učitelji. Vse to bo morala dognati statistika. — V drugih krajih krškega okraja je predaval, kakor čujemo, c. kr. šolski nadzornik Ljudevit Stiasny.

— r — Usoda šole. Meščansko šolo v Krškem je vojna trdo zadel. Takoj v pričetku je odšel k vojakom strokovni učitelj Maks Hočevar, ki je sedaj računski podčastnik v Ljubljani. Ostalo učiteljstvo si je razdelilo predmete, in šola je bila otvorena redno meseca septembra. V naborih za »šestintridetletnike« je ostal strokovni učitelj Ivan Magerle, ki je zapustil tovariše 15. februarja in je sedaj enoletni prostovoljec v Brežah na Koroškem. Mesec dni pozneje je poklicala domovina suplenta Alb. Zavrla. Tudi ta je sedaj enoletni prostovoljec v Brežah. V tem si je zavod pomagal na vse mogoče načine, kakor je vedel in znal. Posrečilo se je dobiti pomožnih učnih oseb. Vseeno je pa slonelo največ šolskega dela na ramah strokovnega učitelja Dragotina Humka. Pa pridejo nabori »dvainštiridesetletnikov« in poberejo tudi njega. Od petorice učnega osebja je ostal torej le še ravnatelj. Dovtipni tovariš Magerle je nasvetoval, naj bi se šola preselila v Breže, kjer bo menda v kratkem večina učiteljstva.

Štajerske vesti.

— š — Iz ruskega ujetništva se je oglašil dne 16. marca t. l. s pohodno kompanijo iz Ljubljane odšli kadet-aspirant 27. dom. pešpolka Ernest Sorčan, učitelj v Rajhenburgu na Štajerskem. Ujet je bil v Karpatih. Piše, da se mu godi dobro.

— š — Razpisana je na Štajerskem ljudski šoli v Križevcih pri Ljutomeru služba učiteljice. Prošnje do 31. maja.

Goriške vesti.

— g — Že šest mesecev se pogreša Valentin Doljak, učitelj v Batah, vojak 27. domobranskega polka, star 26 let.

— g — Dobrodelnost v Gorici. Za »mineštro« otrokom ubožnih družin nabirajo pridno prispevke. Zadnji izkaz kaže nabranih 1576 kron. Predsednica odbora za nabiranje je znana dobrotnica goriških mestnih siromakov, gospa Matilda Bokslaffova.

— g — Goriški deželni šolski svet je imel svojo sejo v Gorici dne 5. maja.

— g — Deželni uradniki prosijo za dovoljenje draginjske doklade, sklicujoč se na današnjo draginjo. Zdi se pa, da deželni odbor glede na slabo stanje deželnih financ ne ugodí njihovi prošnji in pa z ozirom na to, da je državna uprava baje celo nameravala svojim uradnikom plače znižati. Sicer je finančni minister zagotovil deputaciji državnih uradnikov, da za sedaj na kako znižanje plač ni misliti. — Priporočila se pa za kak izreden slučaj, da dežela pomore uradništvu tako, da nakaže trimesečno plačo naenkrat, da si bo uradništvo z večjo enkratno vsoto moglo lažje preskrbeti, česar treba za življenje. Tako je preskrbela istrska dežela za svoje uradništvo in pa učiteljstvo, vstevši njihove vdove in sirote, oziroma upokojence. — Razume se ob sebi, da zahteva tudi učiteljstvo goriške dežele tozadevne primerne odpomoči.

— g — Izpite za učno usposobljenost na ljudskih šolah so napravili pred izpraševalno komisijo v Gorici ti-le kandidatje in kandidatinje: Carcovich Nikolina, Herzog Antonija, Jerman Stefanija, Judnič Marija, Kancler Teodora, Kodelja Ivanka, Komel Franc, Krašovec Slavica, Markič Roža, Mesesnel Ema, Mužulin Kristina, Pertot Srečka, Plohl Mila (z odliko), Rutar Slavica, Selič Marija, Stres Milena, Šček Miroslava, Torkar Julija, Turk Anton, Urh Cvetka (z odliko), Vrezec Stanek, Vrtačič Katarina. — Izkaz pravi, da so napravili izpit samo trije učitelji. Zalostno znamenje za bodočnost!

— g — Pevskemu in glasbenemu društvu v Gorici je podaril gospod profesor Ferdinand Seidl svoj lep klavir in obilo not. Društvo izreka gospodu profesorju svojo najsrčnejšo zahvalo.

— g — Goriški rojak nadporočnik Anton Feigelj padel na severnem bojišču. S severnega bojišča je došla vest, da je padel za domovino junaške smrti naš rojak Anton Feigelj, nadporočnik v 4. domobranskem polku, sin učiteljske rodovine. Ranjen je bil v bojih v Karpatih dne 22. marca, in sicer v treh, naslednji dan ponoči je že podlegel rani. Pokojni nadporočnik se je rodil v Volčah, kjer je bil njegov oče nadučitelj, brat znanega slovenskega skladatelja Danila Faiglja. Nadporočnik je bil znan v naši deželi, ker je služboval v Gorici, v Kanalu in Kobaridu. Veljal je za jako pogumnega in nadarjenega častnika. Signum laudis si je bil zaslužil na Koroškem, ko je rešil pri nekem požaru pošto blagajnico, pri čemer je izpostavil veliki nevarnosti svoje življenje. Signum laudis za vojno dekoracijo si je prislužil pri Grodnu v Galiciji kot poveljnik strojnih pušk, ko je težko ranjen streljal sam, ker so mu vsi vojaki popadali, in pomagal našim četam na onem mestu do redne umaknitve. Ranjen je prišel v bolnišnico, ali je kmalu okreval in šel nazaj na bojišče, kjer ga je doletela junaška smrt. Star je bil šele 30 let. Njegova sestra je učiteljica v Slovenski Bistrici na Štajerskem, tam živi tudi njegov brat Rajko. — Naj počiva v miru hrabri slovenski junak!

— g — Vikar Josip Mašera. V soboto, 17. pret. m., je zatisnil trudne oči zlatomašnik Josip Mašera v Št. Mavru pri Gorici v visoki starosti 87 let. Rojen je bil leta 1829. na Livku pri Kobaridu, v mašnika posvečen pa 21. septembra leta 1853. Po kaplanski dobi je prišel za vikarja v Št. Maver, kjer je ostal do svoje smrti. V pokoju je bil šele par let, a še ta čas je opravljal svojo službo v cerkvi in v šoli. Desetletja je bil sploh pomožni učitelj za deco svojega vikariata. Njegovo posebno veselje je bila čebeloreja, v kateri je bil strokovnjak, kakor njegov pokojni brat Andrej v Kobaridu. Pa tudi s sadjarstvom se je pečal z veliko ljubeznijo in je poučeval v tem svoje sosedo. Plemenitemu možu — blag spomin!

— g — Karel Mlekuž †. V »Primorcu« z dne 30. aprila t. l., št. 12. čitamo: V tukajšnji bolnišnici usmiljenih bratov je šel pred par dnevi umret, duševno in telesno potr, Karel Mlekuž, bivši učitelj. Pokojnik je bil iz znane Nadalčeve hiše v Bovcu. Dolgo vrsto let je služboval v Brdih, nesrečen slučaj ga je spravil pred porotnike, bil je oproščen, na to pa

odpuščen iz službe, na kar se je nastanil s svojo številno družino v Gorici. Nič ne zagovarjamo, ali reči pa smemo, da je igralo pri njegovi nesreči veliko vlogo strupeno strankarstvo z izvestne strani...

— g — Še nekoliko besed o »perocidu«. S Krasa pišejo: Da ne bi kdo zaradi raznih govoric, ki se širijo, dvomil na vrednosti »perocida« za škropljenje trti proti peronosperi, naglašamo ponovno, da je »perocid« preizkušano sredstvo. V Nemčiji so ga rabili že več let; štiri leta je delala poizkuse z njim državna trtnica v Zadru; na Goriškem so ga poizkušali v minolem letu. Izkušnja je ugotovila, da je »perocid« edino sredstvo za nadomeščanje galice. To je izum dr. Antona Bretschneiderja, c. kr. pristava filopatološke postaje za varstvo rastlin na Dunaju. »Perocid« se nahaja v drobnih zrnih in je pepelnate barve. Dober »perocid« je 45odstoten, ali v trgovini se dobiva tudi manj odstoten. Zato je potrebno, da si ga vsak naroči tam, kjer se dobiva zanesljivo dobro blago. Vinogradniki! Zadnji čas je, da si naročite to sredstvo, da obvarujete svoje trte pred peronospero!

— g — V ruskem ujetništvu se nahaja goriški učitelj Edvard Prinčič, kadet 27. domobranskega polka, sin tovariša nadučitelja E. Prinčiča v Pevmi pri Gorici. Domov je pisal iz Moskve.

Tržaške vesti.

— t — Izpit za učno usposobljenost na meščanskih šolah je napravil pred izpraševalno komisijo v Gorici tovariš Fran Kos, učitelj na Ciril-Metodovi šoli v Trstu.

— t — Proslava stoletnice Bismarckovega rojstva v Trstu. Cenzurirano poročilo »Triester Tagblatta« z dne 21. aprila 1915 pravi: »Bismarcka, pravega nemško-avstrijsko-ogrskega edinstva, silno kladiivo, ki je skupaj zvarilo Dunaj in Berlin, smo včeraj proslavili v spomin stoletnice njegovega postanka. — V genialnem spoznanju in z dalekovidnim duhom je dal obliko sedanjemu centralno-evropskemu bloku, ob katerem se razbija besnilo viharjev naših sovražnikov in zavidenjev. V njem, čigar duh še danes vodi naše bitke, častimo mi Nemci nemško vzgojo, nemško zvestobo, nemško energijo. Slavimo triumf, velikansko dovršitev naših očetov in dedov pred leti, naših sinov in bratov v teh viharjih časih. Bismarckovo ime je postalo duša in duh našega naroda... V letu stoletnice rojstva Silnega stoji pol sveta v orožju, da uniči delo njegovega življenja, našo veličino. Nas pa rešuje njegovo predvidevanje znanje, njegova skrb, po njem priučeno nam smelo in hitro delovanje. On nam je sporočil politiško zapaščino, da Avstro-Ogrska treba Nemčije in obratno Nemčija naše monarhije. Edinost in združitev je učil v izdatno odbijanje nasprotnikov, sovražnih pospeševanj centralnih vlasti. V njima se izvršuje njegovega življenja delo, čigar sadovi so v bogatem blagoslovu dozoreli narodom naše monarhije in Nemčije. — Pred silnim duhom-varuhom se v tem trdem času klanjajo hvaležno in spoštljivo z narodi monarhije tudi Nemci Trsta in časte mane velikega pokojnika z edinstvom in združenjem. — Kako globoka čutenja je ta čarovniška formula našega narodnega heroja našla pri Nemcih Trsta, je kazala udeležba Nemcev vseh strankarskih smeri na včerajšnjem slavnostnem večeru posvečenem spominu

Če gospodinja ne ve, katero primes naj vzame k zrnati kavi, naj poskusi Kathreinerjevo Kneippovozeladno kavo.

Popolnoma bo zadovoljna.

Pri poskusu je postala, pravim, »na predpis za kuhinjo. Bilo je povedo. Kdor hoče kaj natančnejšega štati o tej kavini priloži, naj piše Kathreinerjevo stvarilnico za sladno kavo d. dr., Dunaj I., Annagasse št. 8.